

Kultuurmaastikud ja pärandkooslused – infoklipp

Definitsioon: Kultuurmaastikud ja pärandkooslused erinevad looduslikest kooslustest selle poolest, et inimene on neid oluliselt mõjutanud. Pärandkoosluse puhul on mõju piirdub vaid majandamisega (näiteks rohttaimede niitmisega). Kultuurmaastiku puhul on inimene loodust tugevalt muutnud, enamasti, kas kultuurilise või sotsiaalmajandusliku tähenduse tõttu.

Kultuurmaastike teke: Kultuurmaastikud tekkivad, kui inimene leiab looduses ala, mis on temale mingil põhjusel tähtis ning hakkab seda ümber seadma. Näiteks võib moreentasandik hästi sobida põllu kasvatamiseks või rabas olev turvas kütuseks. Nii hakkab inimene loodust selles piirkonnas aina rohkem muutma ning lõpuks ei ole maastik enam sarnane sellele, mis seal algelt oli.

Ohud: Säätvalt arendatud kultuurmaastikud ei oma pikaajalist ohtu loodusele, ent loodust liiga palju muutes võib tekkida probleeme. Rabast liigse turba eemaldamine on keskkonnale ohtlik. Kuna rabad on eriliste keskkonnatingimustega elavad seal paljud looma, linnu ja taimede liigid, mida mujal ei ole. Rabad, sood ja muud märgalad taastuvad väga aeglaselt ja seetõttu on neid tähtis hoida ja kaitsta.

Pärandkooslus: Võrreldes kultuurmaastikuga on pärandkooslused ehk pool-looduslikud kooslused kujunenud mõõduka inimtegevuse tulemusena. Sinna alla käivad peamiselt pikaajalise niitmise või karjatamise tõttu tekkinud alad. Eestis eristatavad poollooduslikud kooslused on loopealsed ehk alvarid, pärisaruniidud, nõmmeniidud, lamminiidud ehk luhad, soostunud niidud, puisniidud, rannaniidud ja puiskarjamaad.

Liigirikkus: Peamine põhjus, miks pärandkooslusi kõrgelt hinnatakse on nende suur liigirikkus. Eesti poollooduslikud kooslused oluliseks kasvupaigaks ligi 700 taimeliigile. Lisaks on nende kaitse oluline kuna ilma inimtegevuseta nad ei säili. Kui niitmine või karjapidamine nendel aladel lõppeb siis muutub ka liigiline koosseis ja liigirikkus väheneb. Kui hooldamist ei taastata kasvavad lõpuks poollooduslikud kooslused võssa.